

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.rs.l.remisser@regeringskansliet.se

Kompletterande promemoria till betänkandet Livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8)

Er ref: LI 2025/01546

Svensk Handel som är en bransch- och arbetsgivarorganisation för små och stora företag inom parti-, detalj- och e-handeln med cirka 260 000 medarbetare får med anledning av remissen anföra följande:

Synpunkter på utredningens förslag

Handeln spelar en avgörande roll för samhällets försörjningsförmåga – inte minst genom att säkerställa tillgången till livsmedel, läkemedel och andra nödvändiga varor. Branschen utgör redan idag ett robust och landsomfattande distributionsnät som vid kris är avgörande för att förse befolkningen med varor.

Svensk Handel delar bedömningen att livsmedelsberedskapen behöver stärkas, men vill betona att detta måste ske med utgångspunkt i fungerande marknadsmekanismer, konkurrensneutralitet och respekt för företagens förutsättningar. Försörjningsberedskap är ytterst ett statligt ansvar och alla avsteg från denna princip måste utredas noggrant och ske på konkurrensneutrala grunder och med adekvat kompensation till berörda företag.

Handeln i Sverige idag är uppbyggd av flöden av varor snarare än lagerhållning av desamma. Lagring av färdiga livsmedel är såväl en kapacitetsfråga som en ekonomisk fråga. Att lagra färdiga livsmedel fordrar enorma mängder lagrade varor för att täcka ett lands behov, även för en begränsad tid. Frågetecken uppkommer även kring lagrade varors distribution vid händelse av att behov av uttag sker, liksom inom vilket tidsspann sådant uttag ska kunna ske. Svensk Handel avstyrker därför att lag för beredskapslager i livsmedelskedjan ska omfatta färdiga livsmedel, med undantag för offentliga måltider. Livsmedel avsedda för offentliga måltider kan med fördel upphandlas lokalt där offentliga aktörer bygger upp egna krislager, antingen hos respektive kök eller i ett eller flera egna lager.

En förstärkning av livsmedelsberedskapen bör istället ske så nära ordinarie verksamhet och flöden som möjligt, och eventuell utökad lagring bör ske så nära primärproducent som möjligt för att underlätta flexibilitet i produktionsled och även förlänga förväntad hållbarhet. På så vis kan ett i kristid snävtare sortiment av färdiga livsmedel flöda i större volymer än om lagrade motsvarigheter ska allokeras.

Svensk Handel förordar, om utökad lagring av färdiga livsmedel alls ska vara aktuellt, omsättningslager som ligger nära den ordinarie handelns värdekedjor, och endast för särskilt kritiska varugrupper. Omsättningslager etablerade i samarbete med handeln möjliggör rotation av varor och minimerar svinn, samtidigt som företagen kan upprätthålla driftsäkra leveranskedjor även vid störningar.

För det fall att förslaget om utökad beredskapslagring genomförs vill Svensk Handel framhålla vikten av att avtal om lagerhållning måste utformas på affärsmässiga villkor, med konkurrensneutralitet som ledstjärna. Alla åtaganden utöver verksamhetsutövarens ordinarie verksamhet ska ersättas fullt ut.

Svensk Handel tillstyrker utredningens förslag att beslut om vad som ska lagras fattas av regeringen för varje givet område, och även att regeringen är den instans som fattar beslut om användningen av sådana lager.

Svensk Handel tillstyrker förslaget om tystnadsplikt för aktörer som deltar i statliga lagerhållningsuppdrag, men vill betona vikten av ömsesidigt skydd: även företagens uppgifter måste omfattas av sekretesskydd.

Svensk Handel välkomnar avslutningsvis regeringens ambition att skapa en mer robust livsmedelsberedskap men framhåller att handelns förmåga att leverera bygger på fungerande marknadsmekanismer, fria flöden och långsiktigt förtroende mellan staten och näringslivet.

För att skapa verklig motståndskraft krävs tydliga spelregler och finansiering, respekt för företagens affärsförutsättningar samt en stark och strukturerad samverkan mellan det offentliga och handeln.

Svensk Handel står redo att bistå regeringen i det fortsatta arbetet för en effektiv och konkurrenskraftig livsmedelsberedskap.

SVENSK HANDEL

Henrik Ekelund
policyansvarig

Marie Enhörning
Beredskapsansvarig näringspolitisk expert